

HVOR ARBEJDER SPROGPSYKOLOGER?

ISSN 1603 7979

SPROGPSYKOLOGISK INFORMATION OG DEBAT

6. ÅRGANG, 2. NUMMER, DECEMBER 2006

VELKOMMEN.....3

ARTIKLER

Hvor arbejder sprogpsykologer?.....4
Svendebrev.....6
Psyko meget sprog.....9
Sprogpsykologisk blæksprutte.....11
En basis for at lære nyt.....13
Sprogpsykologi på læseplanen i gymnasiet.....15
Hvad går hende adjunkten egentlig og laver?.....18

TEMAAFTENER

Resumé af temaaften med Peter Widell..... 24
Resumé af temaaften med Frans Gregersen.....26
Resumé af temaaften med Martin Haagensen.....28

DET SKER

Nyt fra Fafos.....31
Nyt fra studievejledningen..... 32

Spindet udgives af foreningen Fagligt Forum for Sprogpsykologi to-fire gange årligt. Spindet udkommer både i papirformat og kan downloades på sprogpsykologis hjemmeside: www.sprogpsykologi.ku.dk/spindet. Desuden kan det læses på Institutbiblioteket, IAAS, Københavns Universitet og på Det Kongelige Bibliotek.

Medlemskab af foreningen Fagligt Forum for Sprogpsykologi er gratis, og som medlem får man tilsendt Spindet pr. e-mail. Indmeldelse kan ske ved henvendelse til formanden.

Redaktionen forbeholder sig ret til at foretage korrekturlæsning af indlæg. Det anvendte kommatringssystem vil blive respekteret. I øvrigt er forfatterne af indlæggene selv ansvarlige for indholdet. Næste udgave af Spindet udkommer i foråret 2007.

Redaktionsudvalget:

Karina Andersen: annekarina@hotmail.com
Anette Scharling: anettescharling@yahoo.dk
Maja Tinson: majati@m3.stud.ku.dk
Line Brink Worsøe: sylfiden@gmail.com

Redaktør:

Emma Mathilde Tordsson: emma_mathilde@yahoo.dk

Mail til redaktionen: fagligtforum@gmail.com

Fagligt Forum for Sprogpsykologi :
fagligtforum@gmail.com

Formand:

Maja Tinson

Bestyrelsesmedlemmer:

Katrine Bergh Andersen
Kirsten Lindemark
Emma Mathilde Tordsson
Line Brink Worsøe

Velkommen til Spindet!

Et semester er ved at være slut, og eksamenslæsning står på programmet. Julen nærmer sig også med hastige skridt, så vi har nok at se til i øjeblikket. Men vi har også brug for en pause en gang i mellem, og hvorfor ikke benytte lejligheden til at læse Spindet? Det er både spændende og interessant læsning.

Eksempelvis kan du i dette nummer læse, hvad vores underviser Hanne-Pernille Stax beskæftiger sig med, når hun ikke lige underviser os. Det var meningen, at artiklen skulle være bragt i sidste nummer af Spindet, men i stedet kan vi glæde os over den nu, for den er både meget inspirerende og indsigtfuld. I artiklen "Hvad går hende adjunkten egentlig og laver?" giver Hanne-Pernille Stax os nemlig et grundigt indblik i, hvad der ligger til grund for hendes forskning og fortæller om det seneste projekt, som handler om, hvordan der interageres i samtaler med et professionelt sigte.

Tænk du nogen sinde over, hvad man kan bruge en uddannelse som sprogpsykolog til? Det er der nok en del, der gør, og derfor har vi valgt at sætte fokus på det i dette nummer. Vores tema handler om, hvilke muligheder man har med uddannelsen, og du kan læse tre artikler af færdiguddannede kandidater, der fortæller, hvad de laver nu. Vi har også et interview med en kandidat, som fortæller om, hvad uddannelsen har ført til for hende. For at give dig et overblik har vi udarbejdet en liste over, hvor færdiguddannede kandidater i sprogpsykologi er ansat, og hvilke stillinger de bestrider. Alt sammen for at anskueliggøre, hvad uddannelsen kan bruges til i praksis.

Derudover kan du læse referater fra temaaftenerne, som FAFOS arrangerer. Der har været tale om gode oplægsholdere med interessante foredrag, og vi kan kun opfordre dig til at komme til disse arrangementer – det er lige så interessant som det er hyggeligt.

I det hele taget opfordrer vi dig til at gøre din indflydelse gældende, for det har du rig mulighed for. Du kan eksempelvis være med til at bestemme, hvilke temaer der skal tages op på temaaftenerne i FAFOS, og du kan være med til at skrive artikler og bestemme indholdet af Spindet. Du er selvfølgelig også velkommen til at kontakte os, hvis du har ideer til, hvad der kunne være interessant at høre og læse om.

Vi glæder os til at høre fra dig – og indtil da ønsker vi dig god fornøjelse med læsningen af Spindet og EN RIGTIG GLÆDELIG JUL OG ET GODT NYTÅR!

/ka

Hvor arbejder sprogpsykologer?

Hvad er sprogpsykologi? Det er et spørgsmål, alle studerende på sprogpsykologi bliver stillet og ofte også selv stiller. Det er et spørgsmål, som også er blevet taget op i tidligere numre af Spindet. Tit kommer spørgsmålet, når man fortæller, hvad man læser, og det er i disse situationer at et andet, også vanskeligt spørgsmål, lige så tit bliver stillet. Nemlig: Hvilke jobs fører den uddannelse så til? Det er et spørgsmål, der desværre ikke har fået nær den samme opmærksomhed som det første. Det har vi i dette nummer af Spindet forsøgt at råde bod på. For hvad kan vi egentlig arbejde med som sprogpsykologer?

Vi har kontaktet en række færdiguddannede sprogpsykologer og spurgt dem, hvad de arbejder med nu, og hvor de er ansat. Deres besvarelser er blevet til nedenstående liste. Det er redaktionens håb, at den må tjene som inspiration til såvel studerende som færdige sprogpsykologer.

Stilling: Redaktør og journalist.
Virksomhed: Northrup Newsletters - Privat virksomhed, der udgiver erhvervsmagasiner om Østeuropa og Kina til abonnenter i hele norden.

Stilling: Ph.D.-studerende og informationsmedarbejder.
Virksomhed: Dansk Sprognævn - Offentlig institution, der besvarer sproglige spørgsmål fra befolkningen, udgiver Retstavningsordbogen og bedriver sproglig forskning.

Stilling: Gymnasieadjunkt.
Virksomhed: Hasseris Gymnasium i Aalborg (en gymnasieskole).
Arbejdsbeskrivelse: Underviser i spansk og billedkunst.

Har siden færdiggørelsen af sin cand.mag. i sprogpsykologi taget en kandidatgrad i spansk for at kunne komme i pædagogikum og blive fastansat.
Fungerer desuden som freelance skribent og kunstner.

Stilling: Folkeskolelærer.
Virksomhed: Folkeskole i Birkerød.
Arbejdsbeskrivelse: Arbejder i en modtagerklasse.

Stilling: Redaktør.
Virksomhed: Netdoktor.dk og Netdoktor 50 plus - Netdoktor Media: Driver i dag medierne Netdoktor.dk, Netdoktor Babyklub og Netdoktor 50 plus samt et antal andre mindre internetmedier.

Stilling: Seminarielæktor.
Virksomhed: Hjørring Seminarium (læreruddannelsen).
Arbejdsbeskrivelse: Underviser i dansk.

Stilling: Instruktør/pilot (Har også en pilotuddannelse).
Virksomhed: AirFrance-KLM Royal Dutch Airlines, baseret i Amsterdam - Udover luftfart, forestår virksomheden stort set al træning og uddannelse af intern og ekstern personale, som fx. incheck, personale, loadmasters, flyteknikere, stewardesser, piloter, managers og meget mere. Er ansat i uddannelsesvirksomheden, som er temmelig stor, og er samtidigt aktiv i den operationelle del.
Arbejdsbeskrivelse: Underviser piloter i flyvetekniske og ikke flyvetekniske færdigheder – stress-management og kommunikation.

Stilling: Udviklingskonsulent.
Virksomhed: Uddannelsescentret for Kollektiv Trafik (www.uddcenter.dk).

Stilling: Customer consultant.

Virksomhed: International Health Insurance danmark a/s - Virksomheden arbejder med sygeforsikring på internationalt plan. /emt

Arbejdsbeskrivelse: Blev ansat på sine sprogkundskaber i fremmedsprog snarere end på sin specifikke uddannelse i sprogpsykologi.

Stilling: Undersvider/oversætter.

Virksomhed: Studieskolen.

Arbejdsbeskrivelse: Underviser i nederlandsk og i dansk for danskere (retstavning, grammatisk analyse) og redigerer skolens interne medarbejderblad. Oversætter ved siden af nederlandsk og flamsk skønlitteratur (romaner og børnebøger).

Stilling: Forlags- og redaktionssekretær.

Virksomhed: Børne- og Ungdomsredaktionen på GB-Forlagene - Udgiver bøger på de fem forlag Forum, Fremad, Høst & Søn, Rosinante og Samleren.

Stilling: Projektkoordinator.

Virksomhed: Herlev Hospital.

Arbejdsbeskrivelse: Internet og intranet.

Stilling: Projektleder.

Virksomhed: DialoguePeople - en del af kommunikationshuset PeopleGroup.

Arbejdsbeskrivelse: Arbejder med dialog/relationsmarkedsføring for flere store kunder – hvordan virksomheder skal kommunikere med deres kunder og sikre sig viden og loyalitet.

Stilling: Customer consultant (sagsbehandler).

Virksomhed: IHI (International Health Insurance) et sygeforsikringselskab

Arbejdsbeskrivelse: Primært ansat på grund af bachelor i moderne græsk. Sidder i serviceafdelingen og laver folks forsikringer og har kundekontakt.

Svendebrev

Af Anne Lund Mathisen, cand.mag i sprogpsykologi

Noget af det, jeg virkelig husker Jesper Hermann for, er, at han nægtede at definere begrebet sprogpsykologi for mig. *Kan du ikke bare sige, hvad det er?!* Lød det med en frustreret piben fra toppen af halsen. *Jamen, det er jo dét, du skal finde ud af!!* Altid tålmodig og med plirrende, spidsfindige øjne.

Kære Jesper, hvor har jeg stridt, hvor har jeg kæmpet, hvor har jeg vendt vrangen ud på mig selv for at finde svaret på mit spørgsmål. Ikke bare på et abstrakt, teoretisk plan, hvor tankeformer kan hobe sig op i fantastiske, luftformige, stjernebestøvede kasteller – men også i den konkrete virkeligheds verden, hvor idéen skal leves i praksis, hvad er sprogpsykologi så?

Jeg ved, det optog mig voldsomt, også efter jeg havde afsluttet mit studie, men jeg har lagt mærke til, at det er nogle år siden, jeg sidst har tænkt rigtigt over det. På et tidspunkt skete der et eller andet, jeg fjernede mig, selv om jeg samtidig følte, at jeg stærkere end nogensinde nærmede mig svaret på spørgsmålet. Jeg var i gang med at integrere min viden, gøre den til min egen, til en del af mig selv.

Det er fire år siden, jeg blev færdig som cand.mag. i dansk og sprogpsykologi. Jeg fik arbejde et års tid forinden i en virksomhed, der arbejder med at rådgive og coacher folk, som kommer ud for forandringer i deres arbejdsliv – hvis de f.eks. bliver opsagt eller opdager, at de ikke trives i deres job og ønsker at gøre noget ved det.

Dét, der fængede mig ved virksomheden, var i virkeligheden kernen i deres forretningskoncept: *samtalen* med mennesker, der ønsker at bevæge sig fra

ét sted til en andet. Forandringsperspektivet. Udviklingsaspektet. Hvordan kan man understøtte en dialog, der handler om at ændre sin opfattelse af sig selv og virkeligheden? Hvordan gør man dét?

Det var dét spørgsmål, jeg brugte som afsættet for mit speciale, hvor jeg tog udgangspunkt i en coachingsamtale, satte fokus på aha-oplevelsen og forsøgte at afdække det bagvedliggende princip for, hvordan det indsigtsgivende gennembrud opstår.

Fire år er gået, og i den mellemliggende periode har jeg været tilknyttet virksomheden on-and-off – først som projektmedarbejder, senere på freelancebasis og siden marts 2005 som selvstændig konsulent – med et par enkelte afstikkere undervejs til andre virksomheder.

Disse år har jeg i høj grad opfattet som en læretid, hvor jeg har fået mulighed for skridt for skridt selv at bevæge mig fra ét sted til et andet, nemlig fra at stå med en akademisk uddannelse uden nogen særlig erhvervs erfaring – til at stå med en akademisk uddannelse, som er blevet forankret i mig selv gennem mit arbejde, og derfor har fået en anden vægt og fylde.

Måske kan det udtrykkes sådan, at jeg i studieårene byggede den abstrakte støbeform, som i løbet af min læretid har fået et konkret indhold.

Og jeg tror faktisk, at det nu i skrivende stund går op for mig, at læretiden er ved at være forbi: skroget er blevet beklædt, lasten er fyldt, og skibet ligger tungt og trygt i vandet – klar til at begive sig ud på åbent hav.

Så hva' gør vi nu, lille du?

Som jeg skrev, startede jeg op som selvstændig konsulent for ca. halvandet år siden.

Ikke fordi jeg egentlig havde et ønske om at få min egen virksomhed på dét tidspunkt, min plan var nemlig at vente et par år og få mere erfaring, men jeg gjorde det alligevel, fordi det af flere praktiske grunde pludselig blev det oplagte næste skridt.

Først gik det godt, rigtig godt... og så gik det skidt, rigtig, rigtig skidt.

Jeg tror, man kan sige, at jeg har været begunstiget med muligheden for på meget kort tid at lære en hel masse om, hvordan jeg *ikke* skal gribe sagen an i praksis: samtlige skridt har jeg taget, som velmenende virksomhedsrådgivere med skråvendte øjenbryn har frarådet – og utallige er de gange, hvor jeg har rejst mig ved det træ, jeg er faldet, for med jernvilje at styre direkte mod et nyt.

Jeg lærer det aldrig... og dog... jeg tror faktisk, at jeg har lært noget.

Når jeg ser mig tilbage, ser jeg et flosset landskab, en kampplads og rygende ruiner. Jeg ser, hvordan jeg har råbt og skreget og grædende revet mig selv i håret over umulige direktører, kontraktlige faldgruber og frygten for røde tal på bundlinjen.

Men jeg ser også, hvordan jeg er blevet ved og ved og ved – tysk grundighed koblet med en duracellkanins udholdenhed – og hvordan jeg i løbet af processen har fået slebet mine kanter og er blevet klogere, mere tålmodig og realistisk.

I den seneste tid har jeg været i tænkeboks, mens jeg har slikket mine sår og ladet støvet lægge sig. Jeg tror, jeg har gået og overvejet, om jeg skulle lukke lågen og sige *dét var så dét!* – men nu hvor jeg kan se, hvor meget jeg knoklede for, at virksomheden skulle overleve, da

slaget stod, får jeg næsten dårlig samvittighed over at have tænkt tanken...

Jeg mødte en fyr for nylig, som jeg er stødt ind i et par gange i løbet af den tid, jeg har været selvstændig. Henrik, hedder han. Også selvstændig, men med flere år på bagen end mig – og flere kontakter, mere erfaring, større berøringsflader.

Starten af samtalen var lidt famlende – hyggelig – men det var måske en lille smule uklart, hvad grunden egentlig var til, at vi mødtes. Det sad jeg i hvert fald og tænkte, mens jeg underholdt med mine seneste refleksioner over virksomhed, fremtid, liv og eksistens. *Jeg tror, det er vigtigt at beslutte sig.* Det sagde jeg lige pludselig. Og jeg tror faktisk, det var dér, det stod helt klart for mig, at jeg havde tilladt mig selv at tvivle. På mig selv og mine evner til at drive mig selv som virksomhed.

Resten af samtalen var helt anderledes. Vi fandt ud af, at vi begge havde gået og tænkt på, at det kunne være sjovt at finde nogle projekter, vi kunne arbejde på sammen – så det aftalte vi at gøre, og derefter talte vi om alt muligt andet og nåede også at gå en tur, inden vi skiltes.

Jeg ved, at jeg gav mig selv to år, da jeg startede virksomheden op. De to år er ikke gået endnu. Jeg ved også, at jeg kan beslutte mig for at finde svaret på ethvert spørgsmål – det eneste, det kræver, er, at jeg kan finde ud af at formulere det. Det har Jesper lært mig.

Så kære Jesper, tak for de gyldne ord fra fortidens samtaler i dine dengang røgfylde gemakker. Jeg vil aldrig glemme med hvilken elegance, du efter et pludseligt indfald kunne spore et løst stykke papir med en nu relevant note blandt bøger i stabler og stakke.

Du *i dig selv* har været en stor inspiration – for din undrende tilgang til verden, din

skæve eksistens og din tro på dét, du tror på.

Med kærlig hilsen.

Psyko meget sprog

Af Lone Elisabeth Tangvig

Fakta:

Lone Elisabeth Tangvig, 30 år

BA i engelsk

Cand.mag. i sprogpsykologi, 2004

Ansæt som redaktør for Netdoktor

Babyklub 2004-2006

Ansæt som redaktør for Netdoktor.dk

2006-

Psyko meget sprog

"Sprogpsykologi – hvad i al verden er det?" Det spørgsmål er jeg blevet mødt af tusindvis af gange. Og i starten irriterede det mig lidt at skulle forklare alle, hvad jeg læste, uden at de alligevel fik et helt klart billede. Men efterhånden er jeg blevet skarpere i mine forklaringer og sætter nu pris på, at jeg har et fag, der ikke i titlen forklarer sig selv.

Tænk at få lov til at forklare, hvad man laver hver gang, man møder et nyt menneske. Det er da en gave. Hvis man er pædagog, skolelærer eller noget andet, bliver der blot nikket pænt og genkendende til din jobtitel. Men en sprogpsykolog er altså en lidt sær en – en lidt spændende, sær en, har jeg fundet ud af – en der ved psyko meget om sprog!

20 ansøgninger – lige til skraldespanden

I foråret 2001 havde jeg sat mig i hovedet, at NU måtte jeg altså finde mig et studierelevant job. Jeg havde derfor skrevet 20 uopfordrede ansøgninger, som lå frankerede og klar til afsendelse på mit skrivebord, den morgen da jeg drog til fødselsdagsbrunch hos min veninde Anne.

5 timer senere kom jeg hjem og lod kuverterne ligge. Jeg havde tilfældigvis den formiddag nævnt for Annes veninde,

at jeg var på jagt efter et nyt studiejob. Og det havde hun måske en kontakt til. Tre dage senere var jeg ansat som studentermedhjælp hos Netdoktor med ansvar for blandt andet brugerkontakt og nyhedsbreve på deres medie, Netdoktor Babyklub.

Jeg havde ikke i min vildeste fantasi tænkt, at den forårmorgen skulle ende med at give mig billetten til jobmarkedet. Men det gjorde den. Så det endte lykkeligt med, at jeg kunne smide de 20 ansøgninger i skraldespanden, fordi jeg fik 'bid', før de overhovedet nåede postkassen.

Mine opgaver i dag

I dag har jeg det redaktionelle ansvar for sundhedsportalen www.netdoktor.dk. Det indbefatter daglig kontakt til et utal af overlæger og professorer rundt omkring i det danske sygehusvæsen.

Jeg vejleder vores skribenter (typisk lægefaglige eksperter) i at skrive læsevenlige, lægefaglige artikler, så den almindelige dansker kan drage nytte af den lægefaglige viden. Jeg gennemgår desuden selv alle artikler for opsætning, korrektur osv.

Netdoktor har et stort leksika, der rummer over 1000 lægefaglige artikler. Kunsten er derfor at kunne udvælge det relevante lige nu og her, eller se hvad vi vil komme til at mangle i fremtiden og dernæst være i stand til at vurdere, hvad der trænger til at blive opdateret.

Jeg er desuden med til at udvikle nye medier for Netdoktor Media og finder stor udfordring i projektledelse, idémageri og kreativ udfoldelse. Lige nu er jeg for eksempel ved at producere et nyhedsbrev for Sygeforsikringen Danmark – en opgave, der starter helt fra bunden. Det vil sige, jeg er med til at vælge

design, form, finde journalister, bestille indhold, finde billeder osv.

At tænke sprogpsykologisk

Jeg bruger min uddannelse hver dag. Jeg tænker sprogpsykologisk, tror jeg, så det kommer helt naturligt at inddrage og benytte den viden, jeg har tilegnet mig qua min uddannelse. Det er sådan set ikke noget, jeg tænker over. Men jeg kan nogle gange trække på smilebåndet, når jeg argumenterer for noget, for det er da ofte sprogpsykologiske pointer, jeg henter frem.

Til jer, der nu er ved at uddanne jer, kan jeg kun sige: I er i høj kurs – I mestrer både det skrevne sprog (dvs. det journalistiske, håndværket i at kunne føre en pen) og teorien (det vil sige forståelse for, hvordan sprog virker og hvorfor sprog virker på en bestemt måde i bestemte situationer). Og denne kombination er faktisk en mangelvare på mange af de uddannelser, sprogpsykologi sammenligner sig med (cand.comm. og journalister).

Så fat mod, og børst KUA støvet af skuldrene – for jobmarkedet kan sagtens rumme mange flere, der ved noget om sprog!

Sprogpsykologisk blæksprutte

Af Tina Christiansen, cand.mag. i sprogpsykologi og dansk, færdiguddannet februar 2004

Mit første job som færdiguddannet sprogpsykolog med bacheloruddannelse i dansk fik jeg på et forlag, hvor vi udgiver bøger for de fem forlag Forum, Fremad, Høst & Søn, Rosinante og Samleren. Her er jeg ansat som forlags- og redaktionssekretær tilknyttet børne- & ungdomsredaktionen og varetager primært administrative arbejdsopgaver i forbindelse med udgivelserne, f.eks.:

- udarbejdelse af kontrakter til forfattere, illustratorer og oversættere
- korrespondance med danske forfattere og udenlandske agenter o.a., bl.a. når bøgerne udkommer eller der er henvendelser vedr. sekundære rettigheder
- give besked til bogholderiet om udbetaling af honorarer
- registrering i database, hvor vi noterer div. kontraktmæssige, økonomiske og produktionsmæssige forhold i forbindelse med den enkelte udgivelse
- forberedelse af distribution af nye bøger til presseanmeldelse og fordeling til det der i dag kaldes Amtscentre for undervisning
- korrekturlæsning på kortere tekster
- kontakt til og fordeling af opgaver til eksterne samarbejdspartnere som korrekturlæsere og konsulenter
- deltagelse i redaktionsmøder
- diverse såkaldte ad-hoc opgaver som f.eks. at vise nye medarbejdere til rette og distribuere informationsmateriale til samarbejdspartnere

Derudover er en del af mit job også at besvare telefonhenvendelser fra boghandlere, kunder / læsere, journalister og andre, som kan finde på at ringe til

forlaget og søge svar på spørgsmål; mange af disse svar finder jeg ved opslag i databaser. Denne informationsfunktion er vi tre fuldtidsansatte og én deltidsansat studentermedhjælp, der varetager. Vi fire sidder i det, der vist kaldes et åbent kontor og udgør forlagets sekretariat eller forkontor: jeg er som sagt tilknyttet B&U, de to andre fuldtidssekretærer hhv. den skønlitterære redaktion og non-fiction redaktionen. Vi har alle tre en akademisk uddannelse.

Jobbet fik jeg via mit såkaldte netværk: jeg kender én, som var ansat på et andet forlag, hvor jeg faktisk var til samtale på en uopfordret ansøgning, men ikke fik dét job. Hun kender så én, der er ansat på Samleren og vidste gennem hende at de sidste forår/sommer manglede en receptionist. Jeg havde på det tidspunkt været færdiguddannet et års tid, havde nået at nyde friheden og også sendt tilstrækkeligt mange ansøgninger ud til, at jeg var ved at være frustreret over min minus-jobsituation. Så ud fra tanken om, at det kunne være en god måde at komme indenfor, se hvordan tingene foregår på et forlag og få nogle kontakter, sendte jeg en hurtig ansøgning via mail. Og den strategi viste sig at holde stik: Det var egentlig en tidsbegrænset deltidsstilling – men pga. en sygdom melding startede jeg på fuld tid den første måned, den periode blev udvidet flere gange, da sygdommeldingen trak ud – og til sidst, da det viste sig at vedkommende ikke kunne komme tilbage i samme stilling, blev jeg tilbudt en fast fuldtidsstilling som sekretær for B&U-redaktionen. Jeg var så at sige på rette sted på rette tid!

Umiddelbart er det lidt svært at redegøre for, hvordan jeg bruger sprogpsykologien i dette job. Der synes at være en mere direkte forbindelse til min bachelor i dansk/nordisk sprog og litteratur i denne branche. Men jeg bruger den som en

grundlæggende indgangsvinkel i min daglige kontakt med mange forskellige mennesker og samarbejde med husets forskellige afdelinger, fra min egen redaktion til produktionsafdelingen og salg- & marketing samt bogholderiet.

En basis for at lære nyt

Interview med cand.mag i sprogpsykologi

Ulla Hinge Thomsen blev færdiguddannet fra sprogpsykologi i 2000. Et par måneder efter hun afleverede sit speciale fik hun job som redaktør og journalist i et privat firma, Northroup Newsletters. Firmaet udgiver bl.a. et erhvervsmagasin, der beskæftiger sig med investeringer i Kina.

”Et par måneder efter jeg var færdiguddannet, så jeg et stillingsopslag i Berlingske Tidende. Det var Northroup Newsletters, der søgte en redaktør og journalist. Jeg søgte jobbet, da det dels var nogle spændende arbejdsopgaver, men også fordi der ikke var krav om en journalistisk uddannelse. Der er 20 ansatte i Northroup Newsletter og erhvervsmagasinet udkommer hver fjortende dag.

Jeg arbejder som redaktør og journalist, og blandt mine arbejdsopgaver er at interviewe direktører fra danske, svenske og norske virksomheder om investeringer i Kina, skrive artikler til erhvervsmagasinet, holde øje med hvad der sker i Danmark, Sverige og Norge i forhold til investeringer i Kina og redigere hvad oversætterne laver. Tidligere har jeg også haft andre arbejdsopgaver, såsom at rekruttere nye medarbejdere og skrive pressemeddelelser.”

Til spørgsmålet om hvilke kompetencer Ulla har kunnet bruge fra sine studier på sprogpsykologi i sit arbejde, siger hun følgende: ”Meget af det, jeg bruger i mit arbejde, f.eks. viden om økonomi og handel, er selvlært, men en af grundene til at jeg fik jobbet er, at jeg fra mine studier har lært at overskue et stort, komplekst stof og kunnet ”koge det ned” til nogle simple problemstillinger. Jeg har brugt sprogpsykologiske kompetencer og

redskaber i forhold til de opgaver, som fulgte i kølvandet på specialet, bl.a. foredrag og artikler, men ikke i forhold til arbejdet. Men derudover har studierne på sprogpsykologi givet mig en god basis for at lære nyt.”

Jeg spurgte også Ulla, om hun synes, at hun har manglet noget i studierne i forhold til at være på arbejdsmarkedet. Til dette svarede hun: ”Jeg kunne godt have haft brug for noget mere viden om det journalistiske virke og arbejde, men jeg er nu ved at tage en uddannelse på Journalisthøjskolen som fagjournalist og denne uddannelse er jeg meget glad for. Ellers ville jeg fagligt også have haft gavn af at være i praktik, for der er langt fra studieliv til erhvervsliv. Da jeg læste, var det kun meget få studerende på sprogpsykologi eller på universitetet i det hele taget, der var i praktik. En ting, jeg også har savnet, men som ikke kun er karakteristisk for sprogpsykologi, er noget grundlæggende viden om erhvervslivet og hvilke strukturer, der gør sig gældende på arbejdsmarkedet.

Hvis jeg skal give nuværende studerende nogle gode råd inden de bliver færdige med at studere, er det at få et relevant studiejob, selvom det måske kan være svært at få. Det er også meget vigtigt at få nogle netværk og nogle kontakter, som man kan bruge, når man er færdiguddannet og bl.a. skal søge job. En anden god idé er at skrive speciale om noget, man gerne vil arbejde med, når man er færdiguddannet. Et speciale kan være vejen til, at folk henvender sig til en, hvis man ellers får det formidlet ordentligt – og måske vejen til et arbejde. Jeg skrev selv en artikel om mit specialeemne, og pludselig fik jeg mange henvendelser fra folk, der gerne ville have mig ud og holde foredrag. Ellers er det en god idé at skrive speciale i en virksomhed, da man dels kan få foden indenfor på en arbejdsplads,

men samtidig også får mulighed for at vise, hvad ens faglige kompetencer er og hvordan man kan bruge dem i praksis.”

Hvis du vil læse mere om Ulla Hinge Thomsens arbejdsplads, så læs hér:
www.news2biz.com

/mt

Sprogpsykologi på læseplanen i gymnasiet

af Linda Svenstrup Munk

Spindets redaktion har bedt mig gøre rede for, hvad det betyder i praksis, at sprogpsykologi er kommet på læseplanen i danskfaget i gymnasiet, og om det giver nye jobmuligheder for uddannede sprogpsykologer. Nedenstående er et forsøg på en kort besvarelse af disse to spørgsmål.

I 2005 trådte en ny gymnasiereform i kraft. Det fælles grundforløb, som alle elever skal igennem består for det almene gymnasium nu af fagene dansk, engelsk, historie, idræt, matematik, samfundsfag, et kunstnerisk fag, et naturvidenskabeligt fag, og to fremmedsprog samt en timeramme ("almen studieforberedelse") for samarbejde mellem fagene - for at sikre at alle elever tilegner sig redskaber, der kan anvendes i alle sprogfagene. (jf. [uvm.dk](http://us.uvm.dk)).

For faget sprogpsykologi er det især værd at bemærke, at der er kommet en ændret plan for hvad danskfaget skal indeholde. Af den nye læseplan for faget dansk i gymnasiet (stx) fremgår det at kernestoffet i danskfaget er:

- 1) det sproglige område,
- 2) det litterære område
- 3) det mediemæssige område.

I forholdet 3:2:1.

Det er der i og for sig ikke så meget nyt i, men læser man længere ned i teksten om det sproglige arbejde står der:

Det sproglige arbejde består af en fordybelse i fagets mundtlige og skriftlige genrer. I stofområdet indgår:

- hovedtræk af det danske sprogs historie

- *Et sprogfilosofisk, et sprogpsykologisk eller et sprogsociologisk emne*
- *grundlæggende begreber og metoder af betydning for skriveproces og det skriftlige produkt*
- *mundtlige og skriftlige udtryksformer og genrer*
- *argumentation*
- *sprogbrug og stilistik i samtidige og historiske tekster*
- *grammatik og sprogrigtighed*

(http://us.uvm.dk/gymnasie/vejil/laereplan_pdf/stx/stx_dansk_a.pdf)

Det interessante i en sprogpsykologisk kontekst, er naturligvis punkt nr. 2: *Et sprogfilosofisk, et sprogpsykologisk eller et sprogsociologisk emne*. Eleverne skal altså fremover som en del af danskundervisningen omkring et forløb i en af disciplinerne sprogfilosofi, sprogpsykologi og sprogsociologi.

For at svare på det første spørgsmål i indledningen til denne artikel, betyder dette i praksis at flere af fremtidens studenter vil have stiftet bekendtskab med sprogpsykologien end tidligere. Dette kunne i sidste ende betyde to ting: For det første at flere får øjnene op for faget og måske får lyst til at studere det nærmere eller få mere at vide om dette fagområde, for det andet at potentielle arbejdsgivere i en meget fjern fremtid måske ved mere om hvad sprogpsykologi er, end de gør nu, fordi de har stiftet bekendtskab med det i gymnasietiden.

For at svare på det andet spørgsmål om eventuelle nye jobmuligheder for kommende sprogpsykologer, så er det nok ikke her der ligger en masse nye stillinger gemt. Til gengæld er sprogpsykologi, sprogfilosofi og sprogsociologi ind til nu ikke noget dansklærere mig bekendt er blevet undervist specifikt i. Enkelte undervisere har sikkert i løbet af deres uddannelse fået kendskab til nogle af disse

discipliner, men det er det nok de færreste dansklærere som har et indgående kendskab til hver af disse områder, og som mener de ved præcis hvordan man griber undervisningen an inden for et af disse emner. Denne problemstilling fremgår også tydeligt af det gymnasielærer Susan Mose mfl. skriver i "Den første bold - sprogfilosofi, sprogpsykologi og sprogsociologi i gymnasiet".

Her står der:

"Udvalget af egnet undervisningsmateriale er begrænset, og derfor er det nødvendigt at tænke de nye fagligheder ind i danskfaget"(Sprog Noter 2 2005). I artiklen kommer Susan Mose, Steffen Mailand og Hans Elgaard Mogensen fra Nyborg Gymnasium med et bud på hvad et sådant undervisningsforløb kunne indebære. Det skitserede bud er meget relevant og rummer korte forslag til almen interaktionsanalyse, transaktionsanalyse og analyser af det nonverbale i kommunikationssituationen.

Men som der står til sidst i artiklen:

"Som nævnt i indledningen har vi med den første bold "tænkt højt" i forsøget på at få mere indsigt i, hvordan man kunne gribe de nye sproglige områder an. I forlængelse af vores sammensurium af lidt højtravende, idealistiske betragtninger og konkrete ideer opfordrer vi kollegerne til at følge trop og sende forslag til forløb i sprogfilosofi, -psykologi og -sociologi"

Så i relation til nye jobmuligheder for sprogpsykologer, så er sprogpsykologien jo kun en meget lille del af det nye danskfag, og ikke helt obligatorisk. Dvs. ikke noget der kræver en fast underviserstilling Til gengæld er der stor mangel på konkrete undervisningsforløb i sprogpsykologi for gymnasiestuderende.

Her er der måske en jobmulighed for de der har lyst til at bidrage med faglitteratur og undervisningsmateriale? Samtidig kan det måske øgede fokus på sprogpsykologien i gymnasiet føre til et øget ønske om undervisning i sprogpsykologi og foredrag om dette. Dette kan måske danne grobund for nye stillinger og job - særligt i det private erhvervsliv, fx som selvstændig konsulent eller underviser.

Jeg oplever generelt en stigende interesse for faget sprogpsykologi og dets vinkel på sprog og kommunikation i både det private erhvervsliv og i den offentlige undervisningssektor. Og her ser jeg til gengæld mange interessante jobmuligheder for kommende sprogpsykologer. Både i små undervisningsjob, foredrag, kurser og lignende.

For eksempel har jeg har for nylig undervist i et forløb om sprogpsykologi på Center for Videregående Uddannelser. Kursisterne var både uddannede pædagoger og skolelærere, som var på kursus i det danske sprog. Nogle af de studerende arbejder med specialeklasser og andre bruger kurset som forberedelse til et videre studie i læsevanskeligheder eller i uddannelsen som talepædagog. I kurset gennemgås det danske sprog fra A-Z med morfologi, syntaks, semantik, pragmatik, fonologi, stilistiske og sproglige virkemidler, tekstlingvistik og læse- og skrivepædagogik. Som en lille del af kurset blev jeg inviteret som ekstern underviser for at undervise i sprogpsykologi. Både i teori og praksis, dvs. med korte teoretiske oplæg, diskussioner og praktiske opgaver. Ideen var at netop det sprogpsykologiske var et fint supplement til det lingvistiske, og med sprogpsykologien fik de studerende

mulighed for at gå til kommunikation og sproganalyse med andre redskaber og vinkler i forhold til det rent morfologiske, fonetiske osv. Dette viste sig at være specielt interessant for de der skulle ud at arbejde som talepædagog og i arbejdet med specialklasserne, hvor behovet for at få etableret en 'god' dialog og ligeværdig kommunikation er ekstra vigtigt. Her er det meget andet end god fonetik, korrekt grammatik osv. som spiller ind, og her var sprogpsykologien et godt supplement til alt det andet de havde gennemgået på kurset. Samme supplement mener jeg at nogle af de teorier og redskaber vi til dagligt arbejder med i sprogpsykologien, kan give de studerende i gymnasiet, men også mange andre folk der til dagligt arbejder med sprog og kommunikation, og her tror jeg der er gode jobmuligheder for kommende sprogpsykologer.

Hvad går hende adjunkten egentlig og laver?

Af Hanne-Pernille Stax

I min egenskab af adjunkt i sprogpsykologi med forskningssemester – eller det, der ligner – er jeg blevet opfordret til at skrive et lille indlæg til Spindet om, hvad det er, jeg går og laver. Det har jeg så gjort her, dels med en udstrakt hurtigskrivning om nogle af de ting, der optager mig, dels med et par smagsprøver fra tidligere og igangværende forskningsprojekter. Følgende er altså ikke nogen egentlig artikel, men snarere nogle spredte betragtninger om mit arbejde.

Sense making

Så længe jeg kan huske, har jeg interesseret mig for, hvordan mennesker bærer sig ad med at forstå og gøre sig forståelige overfor hinanden i verbal interaktion. Det, der optager mig, er ikke så meget de processer, der måtte pågå i samtaledeltageres individuelle "kognitive apparater". Det er heller ikke så meget spørgsmål om betydning af fælles eller forskellig sociokulturel baggrund eller erfaring, der optager mig. Det, jeg er mest optaget af, er det forståelsesarbejde, som samtaltende bedriver i selve interaktionen, og den måde samtaltende samarbejder om at etablere forståelse. Interaktionelle forståelsesaktiviteter involverer fx, hvordan samtaledeltagere løbende anmoder om afklaring af problemkilder i hinandens tale, eller på anden måde viser hinanden, at noget er uklart, hvordan samtaledeltagere løbende komponerer og omkomponerer talerbidrag i den lokale sekventielle kontekst, samt hvordan ordvalg, timing, pauser, betoning, temposkift mv. indgår i samtaledeltageres forståelsesarbejde.

Disse former for interaktionel forståelsesvirksomhed kan betegnes som "social kognition".

Det engelske begreb *sense making* dækker både at forstå og gøre sig forståelig, og jeg bruger ofte selv dette engelske begreb, fordi det ikke implicerer en opsplitning i to separate processer, som pågår hos (eller "i"?) hhv. en "afsender" og en "modtager". At det at etablere forståelse er en fælles opgave for dem, der kommunikerer og også genkommende er en kollaborativ aktivitet, og ikke noget som samtaltende bedriver hver for sig og uafhængigt af hinanden, er for mig en helt grundlæggende sprogpsykologisk pointe, som man kan komme frem til igen og igen i studier af alle mulige forskellige former for verbal interaktion. Der skal mindst to til at etablere forståelse i mellemmenneskelig verbal kommunikation, uanset om de kender hinanden eller ej, om de er venner eller fjender, "ens" eller "forskellige".

At jeg fokuserer på social kognition implicerer ikke en antagelse om, at individuel kognition eller sociokulturelle forhold ikke er centrale elementer i relation til forståelse. Det er blot områder, som jeg vil lade andre om at udforske ☺.

Sense making i professionelle samtaler

Jeg har altså længe været mest optaget af mundtlig interaktion eller samtale, der særligt er kendetegnet ved deltagerens adgang til anvendelse af *lokale* interaktionelle ressourcer for etablering af forståelse: Dels har deltagerne i samtaler hele tiden mulighed for at tilpasse, komponere eller "designe" talebidrag til de lokale - dynamiske - sekventielle omgivelser, som de producerer hvert enkelt talebidrag i.

Dels kan oplevede forståelsesproblemer søges afklaret løbende i den lokale interaktion. Man kan sige, at lokalt "modtagerdesign" samt lokalt foranlediget problemafklaring eller forsøg på "repair" er to helt grundlæggende ressourcer for etablering af forståelse i mundtlig interaktion.

I min egen forskning har jeg særligt interesseret mig for, hvordan samtaledeltagere arbejder på at etablere forståelse (eller *make sense*), når de deltager i samtaler med et professionelt sigte. Samtaler med et professionelt sigte kan fx være ansættelsessamtaler, medarbejdersamtaler, forskningsinterview, medieinterview, lægekonsultationer, terapisaftaler, rådgivningssamtaler, forretningsmøder, forhandlinger, undervisning, tests og eksaminationer samt opkald til fx servicelinier, salgskontorer eller nødhjælp. Jeg har selv arbejdet med forskellige former for forskningsinterview, og jeg arbejder p.t. med logopædisk testning af sproglig kompetence.

Det er kendetegnende for professionelle samtaler, at mindst den ene part deltager i samtalen som en del af sit professionelle virke. Det er også indlysende, at *forståelse* generelt er en central forudsætning for at professionelle samtaler kan realisere deres sigte. Et genialt journalistisk spørgsmål er kun genialt, hvis det er forståeligt for den konkrete interviewede – og for publikum; et fyldigt svar i et forskningsinterview er kun informativt, hvis det er forståeligt for den konkrete forsker, der skal analysere svarene; en patient eller en hjælpsøgende kan kun få den hjælp, han søger, hvis han kan gøre sig forståelig for lægen, rådgiveren

eller modtageren af nødopkaldet, og en læges korrekte diagnose og foreskrivelse af behandling er kun vellykket lægearbejde, hvis patienten forstår, hvad han fejler, og hvordan sygdommen skal behandles.

Præformulerede planer for professionel interaktion

I professionelle samtaler er der som hovedregel noget på spil, som kan stå og falde med, hvorvidt deltagerne kan etablere fælles forståelse af "projektet" i samtalen. Det kan være et job, en diagnose, en bevilling, et råd, en dom, et godt indtryk, et test- eller eksamensresultat eller nogle eftertragtede informationer. Fordi det er vigtigt at sikre, at der kommer det tilsigtede ud af professionelle interaktioner, så er der hyppigt udarbejdet forskellige former for planer eller retningslinier for, hvordan de skal forløbe. Sådanne retningslinier er typisk udformet med et særligt fokus på at sikre, at forskellige ikke professionelle deltagere får de samme betingelser, eller at der kommer sammenlignelige informationer ud af interaktioner med forskellige deltagere. To patienter med de samme symptomer skal gerne have den samme diagnose, to eksaminander med de samme kvalifikationer skal gerne have den samme bedømmelse, to interviewrespondenter med de samme forhold at rapportere skal gerne noteres for de samme forhold, og to hjælpsøgende med det samme behov for en ambulance skal gerne have en ambulance. Omvendt skal forskellig behandling eller bedømmelse af forskellige samtaledeltagere i en bestemt type professionel interaktion gerne grundes i forskellige forhold, som ligger udenfor selve samtalen og ikke i den måde, den konkrete samtale forløber på. En dom skal gerne grundes i en konkret forbrydelses karakter i

relation til en gældende lovgivning og ikke i, om det er Bent eller Tove, der er dommer. En besvarelse af et spørgeskemaspørgsmål skal gerne grundes i den interviewedes forhold og ikke i, om det var Ib eller Lis, der interviewede, og et testresultat skal gerne grundes i opgavens sværhedsgrad og den testedes kompetence og ikke i, om det var Arne eller Anne, der testede.

En del af os kan nok blive enige om, at det næppe nogensinde er uden betydning, hvorvidt det er Ib eller Annie, der dømmes, tester eller interviewer. Men det er stadig en stående fordring for en forsker, en læge(stand), et socialt system eller et retssamfund at arbejde for, at der ikke gøres forskel. Og det er her min erkendelsesinteresse kiler sig ind. Jeg er interesseret i, hvordan forskellige tiltag, som man gør for at sikre sammenlignelighed på tværs af planlagte samtaler, fungerer. Jeg forsker således i, hvordan præformulerede planer for professionelle samtaler realiseres i praksis, og hvad det betyder for interaktionen i professionelle samtaler, at de gennemføres med udgangspunkt i en præformuleret plan - som det hyppigt kun er den professionelle part, der har adgang til.

Plan og praksis: Gør de, som de skal?

Når man gransker professionel interaktion, der gennemføres med udgangspunkt i en præformuleret plan for interaktionen, så er der nogle spørgsmål, som det synes ret oplagt at forfølge. Det mest oplagte spørgsmål er vel: "Handler de professionelle deltagere sådan, som planen foreskriver?"

Der er gennemført mange studier, som har haft til hensigt at afdække, hvorvidt

deltagere i forskellige former for præplanlagt professionel interaktion "gjorde sådan som de skulle". I den slags studier vil identifikation af afvigelser fra planen hyppigt resultere i, at planens detaljer og rationale indskærpes overfor den professionelle deltager, som så pålægges at "rette ind" efter planen.

Plan og praksis: Hvordan gør de det, de skal?

Man kan imidlertid også granske planlagte professionelle interaktioner med andre erkendelsesinteresser. Man kan lade spørgsmålet om, *hvorvidt* de professionelle følger planen følge af spørgsmål om, *hvordan* de så faktisk realiserer denne plan. Er der fx forskellige måder at handle på, som alle falder inden for de rammer, som planen udstikker? Man kan også undersøge, om der er genkommende mønstre eller systematikker i måder, hvorpå professionelle samtaledeltagere afviger fra præformulerede planer. Endelig er det oplagt at interessere sig for, hvorvidt det, som deltagerne faktisk gør, er hensigtsmæssigt eller ej - i relation til det professionelle sigte med interaktionen. Og dette spørgsmål kan være interessant at behandle, uanset om deltagerne gør som de skal eller ej. Hvis en interviewer fx ikke gør, som foreskrevet i et standardiseret spørgeskema, så kan det beskrives som en fejl, der skal rettes. Men man kan også gå til afvigelser fra planer som potentielt meningsfuld handlen, og studere om systematisk afvigende handlen evt. kunne udpege problemer i planen, spørgeskemadesignet, interviewguiden, checklisten, testmaterialet etc., som burde rettes til i forhold til interaktionel logik. Det er denne type spørgsmål, som jeg forfølger i min forskning. Nedenfor følger så et par smagsprøver fra nogle

konkrete forskningsprojekter.

Standardiserede forskningsinterview

Hvis jeg skulle udmønte en "one liner" om min forskning i spørgeskemabaserede forskningsinterview, så kunne det være: "Hvis interaktionen skal følge planen, så må planen tilpasses interaktionel logik". I mit ph.d. projekt har jeg undersøgt, hvordan præformulerede spørgeskematekster fungerer som manuskripter for interaktion i standardiserede forskningsinterview. Mit materiale var 11 autentiske standardiserede telefoninterview fra et velrenommeret dansk surveyinstitut. Sekventielle mikroanalyser – også betegnet "konversationsanalyse" eller CA – af dette materiale viste, at ca. 60% af alle spørgsmål-svar-sekvenser afveg fra den præformulerede plan. Spørgsmålet: "Gør deltagerne, som planen foreskriver?" kunne altså besvares med et: "Nej, det gør de hyppigt ikke". Men hvordan gør de så? Jeg fandt, at afvigelser fra planen hyppigt synes at afspejle, at hverdagsprogets interaktionelle logik prioriteres over institutionelle spilleregler - når der er mismatch imellem de to. Hvis en plan pålægger deltagerne i professionelle interaktioner at handle på måder, som strider imod grundlæggende interaktionel logik, så er der stor sandsynlighed for, at de handler anderledes end foreskrevet.

Når mange så hyppigt handler anderledes end foreskrevet, så er det oplagt at undersøge, om deres handlen faktisk er u hensigtsmæssig eller ej. Mine analyser viste, at en del af de afvigelser, som forekom systematisk faktisk virkede mere befordrende mht. at realisere spørgeskemaplanens intention, end regelfølgende handlen gjorde. Når nogle interviewere afveg fra

den præformulerede plan, så var det fx hyppigt befordrende for respondenternes forståelse af de svaropgaver, de skulle løse. Regelbryderne kunne altså udpege nye veje til god praksis. Frem for at indskærpe at interviewere ukritisk skal følge præformulerede spørgeskematekster, så kunne man søge at udforme planer for standardiserede interview, der ikke var i modstrid med den interaktionelle logik, som manifesterer sig i autentiske standardiserede interviewsamtaler.

Standardiseret logopædisk testning

Nu kommer vi så endelig frem til det, som jeg laver lige nu, som er et projekt i sin vorden. Som adjunkt forsker jeg fortsat i, hvordan samtaledeltagere interagerer i samtaler med et præetableret professionelt sigte, og en præformuleret standardiseret plan for, hvordan interaktionen skal forløbe. De spørgsmål, jeg søger at besvare, handler fortsat også om, hvorvidt samtaledeltagerne handler, som planen foreskriver, hvordan de handler indenfor eller uden for planens rammer, og hvorvidt de måder, de realiserer planen på, er hensigtsmæssige i relation til det professionelle sigte med interaktionen. Jeg arbejder imidlertid ikke p.t. med standardiserede forskningsinterview, men med standardiserede logopædiske tests af personer med afasi. Dvs. mennesker, som grundet en erhvervet hjerneskade, har mistet en del af deres kommunikative kompetencer.

Projektet gennemføres i samarbejde med Lise Randrup Jensen fra Audiologopædi, INSS, KU. Vores materiale er videooptagelser af logopæder, der tester afasiramte med standardiserede logopædiske tests. De studier, vi har gennemført, har fokuseret på, hvordan logopæder

realiserer planlagte instruktive aktiviteter i testning, således at disse aktiviteter er genkendelige som instruktive aktiviteter.

Instruktiv handlen: Anmodning om repair af fejlsvar

En af de ting, som logopæder skal gøre i tests, er at motivere den afasiramte til at "prøve igen", når en testopgave besvares forkert eller slet ikke besvares. I CA-termer er den handlen, som foreskrives i det standardiserede testmateriale, en "anden initiering af repair". Dvs. en samtaledeltager skal tage initiativ til at udpege et problem i en andens samtaledeltageres tale og motivere vedkommende til at afklare/løse det. I analyser af vores materiale har vi fundet, at der er en række forskellige måder at realisere testmaterialets foreskrift om at motivere afasiramte til at omgøre forkerte svar. Vi har fundet, at logopæder genkommende undlader at udpege og omtale forkerte svar som forkerte. Logopæder afviger genkommende fra testmaterialets plan ved at behandle forkerte svar som acceptable og undlade at initiere repair. I sådanne tilfælde er der tale om regelafvigende handlen, som kan have implikationer for kvaliteten af testresultatet. Der er også afdækket et andet genkommende mønster i logopæders håndtering af fejlsvar. Det ses genkommende, at logopæder motiverer afasiramte til at "prøve igen" ved at behandle et produceret fejlsvar som et acceptabelt svar, som er et blandt flere acceptable alternativer. Disse håndteringer af fejlsvar har formen [ja" + anmodning om at producere et andet ligeværdigt alternativ til fejlsvaret]. Med denne genkommende håndtering af fejlsvar udpeger de testende logopæder på en gang et problem eller en interaktionel udfordring i testmaterialets foreskrift om

at initiere repair af fejlsvar og et bud på en løsning på dette problem.

Instruktiv handlen: Lydlig prompt eller starthjælp til produktion af målord

En anden ting, som logopæder skal gøre i standardiserede tests af afasiramtes ordmobiliseringskompetence, er at undersøge, om et lydlig prompt eller startlyd kan støtte den afasiramte i produktionen af et ord, som den afasiramte ikke umiddelbart selv kan producere. I sekventielle mikroanalyser af logopæderes produktion af lydlig prompts har vi fundet en række forskellige ressourcer, som logopæder bruger til at markere prompts som prompts, herunder ophold før promptlyden, temposkift, markeret betoning og/eller eksplicit verbal introduktion. Nogle af disse ressourcer bidrager mere end andre til at eksplicitere, hvad der er promptens intenderede funktion. Jo mere ekspliciterede prompts er som instruktiv handlen, jo mindre er fordringen til den testedes pragmatiske forståelse - som ikke er det, der skal testes i en ordmobiliseringstest. Forskellige eksplicitering af lydlig prompting som instruktiv handlen kan således have implikationer for kvaliteten af testresultatet.

Forskningsprojektet om logopædisk praksis i standardiseret testning er som nævnt i sin vorden. Evt. interesserede kan løbende se mere på min hjemmeside, hvorfra man også kan downloade artikler, abstracts mv.

<http://sprogpsykologi.ku.dk/omuddannelsen/undervisere/>

Jensen, Lise Randrup & Hanne-Pernille Stax (2005): "Logopædisk kompetence:

Interaktion i testtagning" i: *Dansk Audiologopædi*, nr. 4, 2005: 31-41

Stax, Hanne-Pernille (2005*): "Når tekst kommer på tale. Studier af interaktion, tekst- og opgaveforståelse i spørgeskemabaserede interview". *Ikke publiceret ph.d.-afhandling v. Syddansk Universitet, Odense, Institut for Sprog og Kommunikation.

Stax, Hanne-Pernille (2004): ""Og hvad var så spørgsmålet?" - Om forståelse af tekst og tale i standardiserede interview." I: M. Rathje & L. Svenstrup (red.): *Sprogpsykologi - Udvalgte kerneemner*. København: Museum Tusulanums Forlag: 229-244

Stax, Hanne-Pernille (2004): "Paths to precision: probing turn format and turn-taking problems in standardized interviews." I: *Discourse Studies*, vol. 6: 1, 2004: 77-94.

Stax, Hanne-Pernille (2003): "Med sproget som måleredskab - om udforskning, testning og forbedring af vilkår for forståelse i spørgeskemabaseret forskning." I: *Metode & Data*, nr. 89. Odense: Dansk Data Arkiv: 4-23.

Foredrag om tingsforståelse, handleforståelse og sprogforståelse ved Peter Widell

Den 4. maj 2006 holdt Peter Widell, som er lektor i dansk på Nordisk Institut ved Aarhus Universitet, et spændende foredrag i Fafos med titlen "Tingsforståelse, handleforståelse, sprogforståelse". Udgangspunktet for foredraget var en artikel, Peter Widell havde skrevet i festskriftet "Sprogpsykologi – udvalgte kerneemner" til Jesper Hermann. Denne artikel handlede netop om handleforståelse og sprogforståelse

I foredraget forsvarede Widell den filosofiske realisme, som er en filosofisk retning ifølge hvilken verden eksisterer uafhængigt af handlingen og handlingen uafhængigt af, om vi formulerer os sprogligt om den eller ej - over for forskellige former for socialkonstruktivisme og hermeneutik.

Som udgangspunkt forholdt Widell sig til to udsagn af filosofen og historikeren, Hans-Georg Gadamer, der i sit kendte værk "Wahrheit und Methode" skriver, at "væren, der altid indeholder et forståelseselement, er sprog" og "væren, der skal forstås (i modsætning til væren, der ikke skal forstås), er sprog".

Peter Widells tese var følgende, at: "væren som sådan er ikke sprog" og "der findes ikke-sproglig forståelse, og det er den primære form for forståelse". For at kunne diskutere disse teser kom Peter ind på hvad sprog er, hvad væren er og belyste ligeledes sprogforståelsens forhold til handleforståelsen.

Peter beskrev sprog som værende tolkede udtryk – dvs., at man bruger bestemte udtryk i den hensigt at forstå

noget ved hjælp af det. Det man siger, står for noget. Ligeledes blev væren, der kan forstås, beskrevet som noget der overskrider sprogligheden. En kop kaffe der står foran en, er en genstand, der kan erkendes. Det er en ting i verden, og derfor kan væren ikke kun være sprog.

Ifølge Peter Widell er det altså ikke den sproglige konstruktion, der "skærer" verden ud i passende bidder for os (jf. socialkonstruktivismens cookie-cutter-argument), men derimod tingenes foreliggen "derude" før sproget, der afgør hvad man meningsfuldt kan forstå ved reference.

Dette førte Peter Widell videre til at konkludere, at sprogliggørelse altid har handlingen og handleforståelsen som forudsætning. Forståelse blev dermed: først er der tingsforståelsen – vi skal kunne identificere ting i vores omgivelser for at handle, dernæst handleforståelsen hos en selv og andre, og først til sidst kommer sprogforståelsen – forståelsen af en selv og andre som talere og hørere i forbindelse med udførelse af assertioner. Således rejser sprogforståelsen sig fra handleforståelsen: først kan man åbne vinduet (handleforståelse) og dernæst kan man bede andre om at gøre det (sprogforståelse). Eller sagt mere populært: man skal gribe før man kan begribe.

Spørgsmål og svar

Efter selve foredraget fulgte en kort pause, hvor deltagerne kunne stille tørsten og sulten med kaffe og kage. Derefter var Peter Widell klar til at svare på spørgsmål fra deltagerne.

Det første spørgsmål, der blev stillet var, hvad vi skal med logik, når dét der er sandt for den ene ikke nødvendigvis er

sandt for den anden – folk har forskellige erfaringer og dermed forskellige referencerammer?

Til dette svarede Peter, at sproget har en svaghed, for empiriske begreber afspejler de erfaringer vi har, da vi påvirkes af vores baggrund. Antagelsen om, at alle beskrivelser af verden er lige gode er forkert, for nogle beskrivelser er bedre end andre, men ingen er bedst.

Et andet spørgsmål gik på, om mennesker er i stand til at drage slutninger uden sprog?

Peter svarede, at logikken er en handlelogik, der indbefatter sprog, men den er mere almen end blot at behandle sprog.

En ønskede også en uddybning af kritikken af kognitiv teori, som Peter havde lovet i foredraget. Til dette svarede Peter, at der ikke findes noget i hovedet, som kan identificeres uafhængigt. Hjernen er en maskine, der beskrives gennem anatomi og typologi; men, tilføjede Peter, det der sker i hjernen, trænger til en revision.

Selvom spørgelysten var stor, måtte vi stoppe for spørgsmålene på et tidspunkt og dermed konkludere, at vi alle – efter et spændende og udfordrende foredrag - var blevet klogere på sprogfilosofi, herunder filosofisk realisme og socialkonstruktivisme.

/mt & emt

**Sociolingvistikens
(sprog)psykologier**

Foredrag ved Frans Gregersen den 26. september 2006

Frans Gregersen startede sit foredrag med en kort opridsning af, hvad sociolingvistik er:

Den del af sprogforskningen, som studerer dagligdags sproglig interaktion under den forudsætning, at såvel interaktionen som deltagerne er sociologisk karakteriseret.

Et af problemerne for sociolingvistikken gemmer sig i denne definition, for hvordan fanger man den dagligdags sproglige interaktion uden at observatøren kommer til at påvirke denne? Denne definition lægger ikke op til, at man kan udføre eksperimenter i den gængse forstand. Man må derfor nøjes med at forsøge at mindske den påvirkning, observatøren kan have på interaktionen. At interaktionen skal være sociologisk karakteriseret, dækker over, at vi på forhånd skal have en viden om de "spilleregler", der normalt gælder for den type interaktion, vi analyserer. Vi skal altså på forhånd have en ide om, hvilken slags interaktion der er tale om. Den sociologiske karakterisering af deltagerne forklarede Frans Gregersen som en opdeling og brug i analysen af de kendte sociologiske opdelinger; køn, alder, etnicitet etc.

Ifølge sociologien, og dermed også sociolingvistikken, er hverken samfundet eller individet umiddelbart tilgængelige, men det er derimod interaktionen. Det er således interaktionen, der bliver det empiriske arbejdsområde for sociologien og ifølge Frans Gregersen også for psykologien.

Efter denne introduktion fortsatte han til en opdeling af sociolingvistikken i to underområder: mikro- og makrosociolingvistik, hvor makrosociolingvistikken handler om sprog på samfundsplan, handler mikrosociolingvistikken om hvordan talernes sprogbrug afspejler deres placering i samfundet.

Samfundet blev af Frans Gregersen også delt op; i sfærer, domæner, talebegivenheder og genrer. I forholdet 1:2:3:4. Sfærerne og domænerne var mindre interessante i forhold til Frans Gregersens oplæg, og de vil derfor ikke blive refereret her. Talebegivenheder blev karakteriseret som f.eks. forelæsning, offentliggøre en beslutning. Genre kunne f.eks. være en vittighed.

Herefter fortsatte Frans Gregersen med en meget underholdende analyse af en MUS(Medarbejder Udviklings Samtale) - bl.a. om hvordan interaktionen på relativt kort tid kan vise os, hvordan 3 forskellige deltagere interagerer på baggrund af 3 forskellige forudsætninger og forventninger til den pågældende samtale. Der var flere aspekter af analysen, som desværre er for omfattende til at blive refereret her, og til de af jer der ikke var til stede: synd, for det var virkelig morsomt og interessant!

Efter analysen af MUSen, fortsatte Frans Gregersen med at forklare hvordan historicitet er nøglen til sammenhængen mellem humaniora og samfundsvidenskab. Historicitet viser sig på (mindst) fire niveauer: Menneskeslægtens(evolution), samfundenes historie, psykologiens historie og enkeltindividets historie(livshistorie). Frans Gregersen sluttede sit foredrag af med at gennemgå de krav, der skulle

opfyldes, hvis sociolingvistikken skulle have en psykologi.

Første krav: Psykologien skal være kompatibel med sociologien. Her mente han, at den kultur-historiske Vygotsky-skole kunne være egnet, da den historiserer og anskuer psykologiske fænomener i et evolution- og livshistorisk udviklingsperspektiv.

Andet krav: Psykologien skal integrere kognition og emotion og tematisere sprogets rolle som den praktiske bevidsthed. Her mente han især, at udviklingspsykologien har bud på sammenhængende teoridannelser; psykoanalysens indsigter må indarbejdes.

Tredje krav: Psykologien må være kompatibel med en semantisk baseret sprogteori. Her mente han, at en semantisk baseret sprogpsykologi kunne være en mulighed.

Alt i alt et meget interessant foredrag, hvor man kom rundt om rigtig mange ting. Men en meget væsentlig ting manglede for mit vedkommende: hvorfor var dette et vigtigt emne at diskutere? Som sprogpsykolog var det interessant, at få et indblik i sociolingvistik og især dennes empiriske arbejde. Men hvorfor skulle sociolingvistikken have brug for en psykologi? Om ikke andet, så muligvis fordi den, ligesom sociologien og lingvistikken, meget hurtigt bliver meget kasseopdelt. Jo flere systemer, begreber og opdelinger vi kan trække ned over "naturlig" interaktion jo bedre. Måske er det derfor sociolingvistikken netop har brug for en (sprog)psykologi; for at få blødt op for deres kassetænkning og komme tilbage til udgangspunktet – mennesket, ikke sproget.

Og i modsat tråd af dette var den efterfølgende debat desuden præget af spørgsmålet, hvorvidt en semantisk baseret sprogteori overhovedet kunne være kompatibel med en psykologi af den art

Gregersens to første krav lagde op til. Her var det semantikerne fra lingvistik, der havde indvendinger. Alt i alt et meget givtigt foredrag der efterlod en masse teoretiske spørgsmål åbne til senere fundering.

/emt & lbw

Foredrag om branding ved Martin T. Haagensen, Toms Gruppen

Tirsdag d. 7 november 2006 holdt Martin Haagensen, der er senior brand manager i Toms Gruppen et meget spændende og lærerigt foredrag i Fafos om branding. Der var omkring 35 interesserede folk til stede, og efter foredraget var vi så heldige at smage noget god chokolade fra Toms.

Titlen på foredraget var "Branding i praksis – en præsentation af Toms chokolades marketingsstrategi". Agendaen var at vise, hvordan Toms gennem en fokuseret marketingsstrategi arbejder for at styrke deres brands, så de konstant appellerer til den danske forbruger – og derudover med udgangspunkt i relevante cases fokusere på Toms mærket, herunder diverse brands, produkter og kommunikationsuniverset familien Tomsen.

Martin indledte med at præsentere Toms, der blev stiftet i 1924. Toms er den største chokoladefabrik i Danmark og producerer 15000 tons chokolade om året. Toms' markedsstruktur består af tre dele: chokolade, sukker (f.eks. lakridser og vingummi) og MRM (f.eks. tyggegummi og halstabletter).

Derefter skitserede Martin, hvilken konkurrencesituation Toms befinder sig i og nævnte bl.a. Haribo, Marabou og Läkerol. Det vil sige virksomheder, der alle producerer nogenlunde det samme som Toms - indenfor den førnævnte markedsstruktur - og som altså er direkte konkurrenter til Toms.

Hvad er brands og branding?

Derefter gik Martin over til den mere teoretiske del og beskrev hvad brands og branding er. Martin lagde ud med at

beskrive et brand som noget, der er mere end et produkt. Et brand er de immaterielle elementer, hvorimod et produkt er de typiske elementer, noget består af. Hvis vi tager Guld Barren som eksempel består den rent produktmæssigt af kakaobønner, sukker og smør, hvorimod dets brand er pris, oprindelsesland, kvalitet o.l. Martin sagde også, at branding i Toms øjemed kunne beskrives som, at Toms lægger nogle værdier ind over nogle produkter.

Som eksempler på brands nævnte Martin bl.a. Coca-Cola, Mærsk og Levi's. Martin skitserede også, hvad der er essentielt, når man arbejder med branding, eller brand management, som det også hedder. De spørgsmål, man arbejder ud fra - for at skabe sit eget brand og for at være anderledes end konkurrenten - er f.eks. hvem man er som virksomhed, hvem konkurrenterne er, hvem målgruppen er og hvordan man ønsker at kommunikere nogle ønskede mærkeværdier til målgruppen.

Branding er vigtigt, fordi det er mærket, der får forbrugeren til at købe og ligeledes skaber et kendt mærke tryghed – vi ved, hvad vi får. Branding har også den styrke, at jo stærkere et mærke er, desto dyrere kan varerne sælges. Derfor er der fra producentens side en økonomisk interesse i at have et så stærkt brand som muligt.

Toms marketingsstrategi

Herefter gik Martin over til at beskrive Toms egen marketingsstrategi, og det blev her tydeliggjort, at Toms ikke kun arbejder med den traditionelle corporate- og productbranding. Martin nævnte, at Toms har en meget bred brandstruktur og både arbejder med et corporate brand (Toms Gruppen), megabrand (bl.a. Anthon Berg, Ga-jol og BonBon),

subbrands (Toms sukker og Toms chokolade), productbrands (f.eks. Poletter og Skildpadder) og varianter (vægtvariationer).

Derudover nævnte Martin det, han kaldte de fire P'er: product, place, price og promotion. Product er bl.a. design, form og kvalitet, place er bl.a. distribution, price er bl.a. hyldepris og kampagnepris og promotion er bl.a. reklame og PR. Dette relaterer sig til praktisk brand management og er det parametermix, Toms arbejder ud fra i deres markedsføring.

Martin kom også ind på, hvad filosofien i Toms reklamer og markedsføring er. Han nævnte, at udgangspunktet for Toms er den danske forbruger, hvilket de også helt bevidst bruger i deres markedsføring. Reklamen med Olsen Banden er et eksempel på, hvordan Toms spiller på noget meget traditionelt dansk, som en stor del af forbrugerne må formodes at have kendskab til. Yderligere værdier udover det traditionelle er det hverdagsagtige og god kvalitet. Martin nævnte dog også, at det er vigtigt med innovation, og dette er bl.a. sket ved Fam. Tomsen, som fungerer som Toms kommunikationsunivers.

Guld Barren som case

Til at illustrere hvordan Toms bruger branding i praksis brugte Martin lanceringen af de nye fyldte Guld Barrer som case. Udgangspunktet for de fyldte Guld Barrer var de "gammeldags" Guld Barrer, som næsten alle kender. Martin beskrev fremgangsmåden for udviklingen og lanceringen af det ny produkt, og det første skridt på vejen var at Toms lavede en analyse af markedet med henblik på at finde ud af, om der var nogle huller på markedet Toms kunne udfylde og om de kunne tilfredsstille nogle forbrugerbehov.

Igennem kvalitative og kvantitative interviews med diverse testpersoner kom Toms frem til, at der var størst potentiale i det, der kaldes 100 g segmentet.

Forsøgspersonerne blev også præsenteret for forskellige nye smage, og de mest populære blev efterfølgende de smage, der blev lanceret. Selve Guld Barrens indpakning fik også et redesign og til denne udvikling inddrog Toms også forsøgspersoner for at være klar over, om der var accept i målgruppen mht. det ændrede design og hvad der eventuelt skulle laves om.

Det sidste skridt på vejen i branding af de nye fyldte Guld Barrer var, forklarede Martin, massive reklamer i gadebilledet, hos købmænd, i butikker og derudover blev der også gjort meget ud af, hvad der kaldes product placement – at produkter placeres så strategisk muligt i forhold til at forbrugeren får øje på dem og køber dem.

Spørgsmål og svar

Efter foredraget var der mulighed for at stille spørgsmål og det første gik på, hvad Toms gør, når retro ikke er in længere (i forlængelse af Toms redesign af diverse produkter og brug af f.eks. Olsen Banden i reklamefilm)?

Til dette svarede Martin, at Toms må tage en beslutning om, hvor de står og så arbejde videre med noget andet. Det, de vil arbejde videre med, er: kvalitet, bæredygtighed, fedtfri produkter og fair trade.

Et andet spørgsmål var, om ikke det er negativt, at kun ét af Toms produkter er fair trade (en Guld Barre, der er fremstillet af Max Havelaar kakaobønner)?

Både ja og nej, lød svaret. Martin mente, at det var vigtigt, at man som producent kan stå bag det man lancerer, og derfor

er det bedre at starte med det, man er sikker på, at man kan stå inde for. Hellere én end ingen, konkluderede Martin.

Der blev også spurgt til, om Toms sælger produkter i resten af Europa. Martin svarede, at Anthon Berg er det mærke, der sælger bedst i Europa, men ellers bliver der kun solgt Toms-produkter få andre steder i Europa – og det meste af dette sælges i Norden.

Alt i alt var det et meget interessant og lærerigt foredrag, og vi i Fafos vil endnu en gang sige tak til Martin Haagensen for at sætte os godt ind i brandingens store og spændende univers.

/mt

Nyt fra FAFOS

Beretning for perioden oktober 2005 til oktober 2006

Medlemstal: FAFOS kan glæde sig over at have fået flere medlemmer. Medlemstallet er steget fra 45 til 65.

Spindet: Spindet, som er FAFOS' blad, er udkommet to gange i det forgangne år. Redaktionen består af fem medlemmer.

Temaaftener: FAFOS har afholdt tre temaaftener i løbet af året:

Den 18. april 2006 holdt Reinhard Stelter fra Institut for Idræt et meget velbesøgt foredrag om coaching.

Den 4. maj 2006 holdt Peter Widell fra Nordisk Institut i Århus et foredrag om sprogfilosofi.

Den 26. september 2006 holdt Frans Gregersen fra Institut for Nordiske Studier og Sprogvidenskab foredrag om forholdet mellem sprogpsykologi og sociolingvistik.

Den 7. november 2006 holdt Martin Haagensen, senior brand manager i Toms gruppen, foredrag om branding i praksis.

Ekstraordinær generalforsamling: Den 14. marts holdt FAFOS ekstraordinær generalforsamling, hvor Maja Tinson blev valgt som formand. Line Brink Worsøe blev valgt til næstformand, og Emma Mathilde Tordsson blev valgt til redaktør for Spindet. Nye bestyrelsesmedlemmer blev også valgt, og bestyrelsen har nu i alt fem medlemmer.

Julefrokost: Og sidst men ikke mindst var der julefrokost den 1. december 2006.

Det var et hyggeligt sammenskudsgilde med tyve deltagere.

Nyt fra studievejledningen

Studievejledningen finder du i lokale 22.2.56.

Du kan bl.a. få vejledning om:

- optagelsesbetingelser
- undervisningsudbud
- eksamenskrav
- dispensationsmuligheder
- specialevejledning
- studievilkår
- beskæftigelsesudsigter
- muligheder for at læse i udlandet.

Studievejledningens åbningstider er:

Mandag 10-14	Krista Stinne Greve Rasmussen
Tirsdag 10-14	Jakob Skjoldborg
Onsdag 10-12	Anne Mette Kristensen (international vejledning)
Torsdag 10-14	Ib Ulbæk
Fredag 10-14	Annemette Foss Jørgensen

Telefon: 35 32 83 21

Mail: Nss-vejl@hum.ku.dk